

– Hva heter barnet?

Mykje ståhei for ingenting?

Det er ikke tilfeldigheter og likegyldighet, eller det ene er like godt som det andre, som ligger bak valg av navn her i livet.

Kan det være noen tvil om at Mykje er et enestående som navn på en ny skole på Mykje i gamle Avaldsnes? Vestbø er foreslått, for letthets skyld.

Er man virkelig på let etter navn, er den gamle kilden god å ty til.

[Søk i O. Rygh: Norske Gaardnavne;](#)

BRUK FØRST RUTEN FOR FRITEKST, FØR DU KANSKJE MÅ BRUKE FLERE SØKEKRITERIER! (vær nøye med skrivemåten f. eks. stor M i Mykje)

Flyfoto over åker og eng i bebygde områder på Mykje sør for Vormedalsvassdraget, juni 2002.

Se side 4 om <http://www.norgebilder.no/>

FRITEKSTsøk som i ruta under her [klikkbare lenker som hypertext](#)

Gårdsnr	Gård	Sogn	Herred	Amt
☐ 115	Møkkenes øvre	Skjee	Stokke	Jarlsberg og Larviks amt
☐ 71	Myken	Rødø	Rødø	Nordlands amt
☐ 81	Mykje	Førdesfjorden	Avaldsnes	Stavanger amt

[Søk på Vestbø](#) gir 4 treff i hele Norge – bare Stavanger amt / Rogaland!!

Gårdsnr	Gård	Sogn	Herred
☐ 15	Hesby	Hesby	Finnø
☐ 16	Vestbø	Hesby	Finnø
☐ 21	Vestbø	Sole	Haaland
☐ 12	Vestbø	Sandeid	Vikedal

Idol-Mari Vestbø fra Vikedal kjenner nok noen av leserne.

Bindene det søkes i er mange og vi treffer litt av hvert via [lenker](#), som man også kan bla i boka med:

b.10, s.404

81. Mykje. Udt. mý:2Kå. -- Mykæ NRJ. II 469. Mycke NRJ.III 287. Myge NRJ. III 366. Miøge 1563. Møgge 1602. Mygga1606. Mygge 1610. 1661. Myge 1723. Efter Endelsen "enten Dat. Flit. af mykr, myki f., Møg, eller Nom.Ent. af et deraf dannet *Mykja f. [Jfr. Helleland GN. 41.] Mod denne Afledning kan dog anføres, at Udtalen skal have ý, hvilket vilde passe tilen Afledning af Adj. mjúkr, myg; derved fremkommer dog neppe nogen antagelig Mening." O. R. Skulde en Navneform *Mykja f. kunne oplyses ved det af Ross fra Lister anførte Adj. mjuklendt, modsat hardlendt?

Ordet mykr, myki f., Møg, som findes i adskillige Gaardnavne, uden at det er let i de enkelte Tilfælde at bestemme Betydningsforholdet, saaledes Mykjedal, Møgedal i Nes R., i S. Undal, i Kvinesdal, i Helleland og i Høiland, Møkenes i V. Toten og Møkkenes i Stokke, Mykju i Løiten og vel ogsaa Mykje i Avaldsnes.

Obs! (De mange "trykkfeilene" som finnes er sikkert pga. ikke gjennomlest eller korrigert innskanning av bøkene! red. anm.)

Perspektiv

Etter medlemsmøtet i november der me hadde invtert Norheimsbu og biblioteksjef i Tysvær, Aud Grimstveit til å vera med og samtala om bok og boksamling, sit me att med både tilvekst i samlinga og nokre tankar. Aud Grimstveit sjølv fekk snappa opp atskillige ting ho ikkje visste før. Også gardshistorie-heftet har ho lese, med kart i hand, og fekk ytterlegare påfyll.

Om ikkje innhaldet i heftet ligg på nettet enno, så kjem det med tida Laget ynskjer jo å knytta til seg flest mogleg aktive medlemmer, og då er det viktig å bruke dei kanalane som finst.

Grimstveit trur at nettopp denne forma for nedskriving har mykje for seg. I trykt form er det bare eit døme på korleis. For at det skal bli oversikteleg, skal det også inn i permar, delt opp i kvar einskild gard.

– Dersom ein kan gå inn i stoffet elektronisk, vil det vere naturleg å klikke seg hit og dit. Det er mange som sit i dei tusen heimar og klikkar, og supplerande og/eller korrigerande opplysningar kan kome frå uventa hald.

– Kvalitetssikring er eit fint ord, men det kan og vere ein bremsekloss, meiner ho. –Skal vi overlata all lokal historieskriving til faghistorikarane, dør mykje kunnskap med den eldste generasjonen. Historikarane rekk jo ikkje all verda, og dessutan skal dei ha pengar. Det som er så bra med den måten de arbeider på, er at terskelen for å bidra er så låg. Det blir ikkje kravd ein lengre artikkel, men den historia som kvar einskilt har å fortelje, kan

setjast inn i ein større samanheng etter kvart. Så kan historikarane seinare gå inn i materien - om det blir tid og råd.

– Det er nok framleis eit lite mindretal av dei på 70+ som er PC-brukarar, så ein del reinskriving etter handskrift/skrivemaskin/lydopptak blir det gjerne. Skulle de ha bruk for det, så er det vel på det området eg ville kunne bidra med noko. Nynorsk eller bokmål like greitt, legg fastlandsbuen til.

For ordens skuld, Aud Grimstveit er frå Telemark. Og Tysvær kommune har vore nynorsk-kommune sidan austre del av Avaldsnes kommune blei Tysvær i 1965. Tysværtunet i Aksdal ligg i det gamle grenseland. Til midt mellom botnen av Førlandsvågen og Grindafjorden bak i midten av biletet, svinga grensa seg.

Udsigt over den norske historie

Fridtjof Øvrebø anmelder *Udsigt over den norske historie*, (J. E. Sars, Kristiania 1905) i Stavanger Aftenblad den 18. november 1905.

Vi klipper datidens tenkning rundt store hendelser og merkeår som 1814 og 1905. I den gotiske trykkskriften poengterer Fridtjof Øvrebø:

Ikke mindst i historien gjælder det, at der sker aldrig under. Underet hører hjemme i sagnet og legenden – ikke i historien, der kun har plads for udvikling, følgerigtighed, sammenheng ... Alt som sker, har aarsager og forudsætninger. Ingen begivenheder kommer uforberedte. Alt i folkenes liv er spire, udvikling, modning, blomstring, henvisnen, død. Der er intet andet. Det er ganske som i naturen.

Historiepioneren Fridtjof Øvrebø på Haugalandet og hans forenklede signatur FrØ er bakgrunnen for navnet på bladet du nå leser. Karmsundet krysset han ofte, for torvastadbuens by var viktig for ham og hans kulturarbeid. Fridtjof Øvrebø var flittig spaltist i byens aviser.

Hans store boksamling er å finne i Haugesund folkebibliotek

KOR KA KIM

Bildet viser restene av Storhaug, i bakgrunnen mellom ei løe og bolighuset til familien Tangerås. Det berømte fornminnet er i praksis glemt av kommunen.

2. Storhaug

På veien til Gunnarshaug viser et skilt til Hydro Marine Aluminium. Halvveis ned til Karmsundet står ei gammel løe. Kloppa fører ut i en forhøyning med villtvoksende planter og buskas. Her er restene etter en gravhaug fra tida omkring år 700. Den historiske perioden kalles merovingertid etter en frankisk kongeslekt.

Denne haugen skjuler restene av landets eldste skipsgravfunn. Storhaug gir viktige bidrag til fortellingen om hvordan Norge ble en nasjon!

Kopi av skipet, gullringen og informasjon finner vi på Nordvegen Historiesenter. Til og med den hauglagte høvdingen i skipet blir vist fram. Vi kan lese mer om det berømte Storhaugfunnet i Arnfrid Opedals bok *De glemte skipsgravene. Makt og myter på Avaldsnes* (AmS 1998) – og om Grønhaug (landets yngste skipsgrav?)

Våren 2005 disputerte Opedal for doktorgraden med avhandlingen *Kongens død i et førstattlig rike*, en innholdsrik tittel. Opedal beskriver hvordan et kongerike kan ha utviklet seg på Vestlandet før Hårfagreætta.

Karmsundet med Storhaughøvdingen har vært sentrum for dette riket. Internasjonale kontakter ble dyrket, særlig med det mektige frankiske riket i Vest-Europa. Det meste av det arkeologiske stoffet i avhandlingen er hentet fra Storhaugfunnet!

Vi skulle forvente at et slikt betydelig fornminne ble hegnet om av samfunnet. Storhaug synliggjør Karmsundets historiske identitet. Og så viser det seg at det tidligere friområdet (LNF-område) i kommuneplanen er omgjort til industriområde på gjeldende kart!

Konklusjon:

Ny forskning viser at Storhaug er et av landets viktigste gravminner.

Rester av haugen er i en slik forfatning at det forteller om *offentlig likegyldighet*.

Ingen skilt eller informasjonstavle finnes for dette en gang så ruvende kulturminne.

At Storhaug er gjort til del av et industriområde er en politisk skandale.

FrØ og Smånytt

<http://www.norgebilder.no/>

Flyfoto hjemme hos deg, med gode detaljer fra sommeren 2002

Velg: Fylke – Kommune – Gate el. Stedsnavn, før du søker.

informasjon om systemet og rettigheter til bildematerialet:

Statens kartverk drifter Norgebilder Portalen på vegne av og i samarbeid med partene i Norge Digitalt. Hensikten med portalen er å gi en samlet, god og sikker tilgang til det som finnes av ortofoto i Norge.

Vårt mål er å holde informasjonen oppdatert, korrekt og nøyaktig. Innrapporterte feil og mangler vil bli forsøkt rettet. Norgebilder Portalen er en avansert og komplisert teknisk sammensatt løsning. Det er et vårt mål å minimalisere feil og avbrudd forårsaket av tekniske årsaker. Statens kartverk og Norgebilder Portalen har intet ansvar for nøyaktighet, pålitelighet eller fullstendighet for informasjon tilgjengeliggjort i portalen, eller ...

Hugs julemøtet den 7. des.

Du er hjarteleg velkommen klokka 19.00. Torvastad Kulturhus, inn hovudinggangen og første rom på venstre hand. Julegrauten skal bli god også i år, og saltkvesset ved sida gjør det lite ekstra. kr 50,-

Tema for kvelden blir stadnamn, med hovudvekt på problem rundt kommunal bruk av gamle namn på slike ting som nye institusjonar og geografiske område for bustadbygging. Kor peikte namnet før, og kva dekkjer same namnet i dag?

Me gir sjølv sagt også ordet fritt. Det er mange som er gode å høyra på, når dei har gode forteljingar å koma med.

og i god tid:

"God jul og takk for det gamle, til alle!"

Knud Anders Berg, Liv Berit Tessen, Kjetil Wiedswang

Julen

INORSK OG UTENLANDSK TRADISJON

FrØ-bladet som elektronisk fil? Send mail til redaktøren, roald.ostensjo@gmail.com og motta bladet i f.eks. filformatet .pdf Du får det i farger, med klikkbare lenker i teksten, og annet.

Gå til pålitelig nedlasting av leserprogrammet

med klikk i ikonet her:

Neste år:

- Årsmøtet blir sannsynligvis den 15. februar. Samme tid og samme hus som møtene våre ellers. Valg og lagssaker
- Medlemsmøter om **Karmøyhus og Visnes kobberverks kapittel** i gardshistorien. Dyktige innledere er invitert.

KOR KA KIM 2

Utstillingene og filmen i Nordvegen Historiesenter gjør folk nysgjerrige på våre fornminner. Sydligere kulturland kan vise fram ruiner etter prangende byggverk i gamle byer. Her nord har vi mest bevart enkle gravhauger og bautasteiner spredt omkring i kulturlandskapet.

Men bryr vi oss om disse kulturminnene? FrØ-bladet stiller spørsmål knyttet til haug og stein, om bevaring og formidling:

- KOR: Hvordan finner vi fram til stedet for et fornminne?
- KA: Hvilken informasjon finnes på stedet?
- KIM: Hvem kan ha reist disse minnene – og hvorfor?

Kim Ka Kor har i seg både visshet og undring. Vi vil vurdere opplevelsen av fornminnet i sitt naturlige miljø. Er det noen som tar ansvar for at vår historie OG FORHISTORIE blir holdt levende gjennom pleie av synlig fornminner? (Dvs. fra forhistorisk el. tidlig historisk tid, skriftlige kilder mangler vanligvis.)

Del 2, Storhaug, på side 3 her i nr 405 av FrØ-bladet